

[Arbejdsministeren]

nelserne i 1960 – og også i forbindelse med revisionen af lovgivningen i 1985 – har ligget som en underliggende og grundlæggende forudsætning, at arbejdsmarkedsuddannelsernes kompetencegivende programmer, herunder specialarbejderuddannelsen, primært skal tilgodese de private erhvervs behov for veluddannet arbejdskraft.

Kernen i uddannelsessystemet, nemlig at der er tale om et tilbud til arbejdsmarkedets parter om inden for de lovmæssige og bevillingsmæssige rammer at iværksætte de uddannelser, der er behov for på arbejdsmarkedet, er til stadighed fastholdt.

Meddelelser fra formanden:**Formanden:**

I skrivelse af 31. august 1988 har finansministeren meddelt, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til finanslov for finansåret 1989.
(Lovforslag nr. L 36).

Skriftlig fremsættelse af forslag:**Finansministeren (Palle Simonsen):**

Jeg tillader mig herved at fremsætte:

Forslag til finanslov for finansåret 1989.
(Lovforslag nr. L 36).

Finanslovsforslaget i hovedtræk

Den budgetpolitiske baggrund for KVR-regeringens første finanslovsforslag er et uændret skattetryk og en videreførelse af de senere års konsekvente udgiftspolitik med nulvækst i de offentlige udgifter.

Finanslovsforslaget indebærer et faldende udgiftstryk fra 1988 til 1989. Med et nogenlunde uændret skattetryk følger en forbedring af statens budgetbalance, således at et mindre underskud på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet i 1988 afløses af et overskud på statsfinanserne i 1989.

Den økonomiske baggrund for finanslovsforslaget

Det uholdbart store underskud på betalingsbalancen i 1986 nødvendiggjorde en kraftig opbremsning af den indenlandske efterspørgsel.

Gennem kartoffelkuren og skattereformen er der skabt grundlæggende ændringer af befolkningens incitamenter til opsparing.

De dyre overenskomster fra foråret 1987 svækkede desværre styrken i omstruktureringen af dansk økonomi. En stigning i arbejdsløsheden er blevet det uundgåelige resultat. For at afbøde virkningerne af de høje lønstigninger gennemførtes i efteråret 1987 en markant omlægning af arbejdsgiverafgifterne med det sigte at forbedre eksporterhvervenes konkurrencestilling.

Ved indgangen til 1989 må det forventes at de opsparingsfremmende elementer i kartoffelkuren og skattereformen endnu ikke har udspillet deres virkninger. På samme måde er det regeringens vurdering, at de gunstige virkninger på eksporten af omlægningen af arbejdsgiverafgifterne endnu ikke er slået fuldt igennem.

De økonomiske problemer er fortsat alvorlige. Men med de initiativer, der er gennemført, er den private opsparing på vej op og de uheldige konsekvenser af de dyre overenskomster fjernet. Lige nu er vi inde i en nedgangskonjunktur med lav økonomisk vækst og stigende arbejdsløshed. Vi må imidlertid ikke begå den klassiske fejl at lempe den økonomiske politik. Det vil forringe betalingsbalancen og ødelægge de fremtidige vækstmuligheder.

Det er helt nødvendigt at fastholde den stramme økonomiske politik. Med rimelig økonomisk vækst hos vore samhandelspartnere giver det grundlag for en begyndende økonomisk fremgang med eksporten som den vækstdrivende faktor.

Et stort ansvar hviler på arbejdsmarkedets parter

Overgangen fra vækstpause til ny økonomisk vækst er en skrøbelig proces. Skal vi høste de gunstige resultater for valutabalance og beskæftigelse, som vi nu kan se konturerne af, er det nødvendigt, at arbejdsmarkedets parter ikke én gang til træffer aftaler, som er uforenelige med den økonomiske politik.

Med skattereformen, kartoffelkuren og omlægningen af arbejdsgiverafgifterne har regeringen ydet afgørende bidrag til omstrukturen af dansk økonomi. Med budgetpolitikken for 1989 fortsættes denne linje. Gennem aftaler med kommuner og amter er det sikret, at der ikke bliver tale om skattestigninger fra 1988

[Finansministeren]

til 1989. Der er hermed skabt et godt grundlag for en stabil omkostningsudvikling.

Regeringen sigter mod en gradvis reduktion af det offentlige udgiftstryk i de kommende år. Det økonomiske råderum, der herved opstår, skal – så snart underskuddet på betalingsbalancen er bragt ud af verden – bruges til nedsættelse af skattetrykket, således at der herigennem kan skabes ny dynamik og virkelyst i dansk økonomi.

Gennem trepartsforhandlinger med arbejdsmarkedets parter afklares i øjeblikket rammerne for eventuelle kommende arbejdsmarkedspensionsordninger. Det er regeringens opfattelse, at en udbredelse af arbejdsmarkedspensionsordninger vil kunne blive et vigtigt bidrag til at øge opsparingen. Men forudsætningen må klart være, at der ikke bliver tale om en belastning af konkurrenceevnen.

Budgetpolitikken 1989

Budgetpolitikken for stat, amter og kommuner for 1989 bygger på to grundpiller:

Uændret skattetryk fra 1988 til 1989.

Uændret udgiftsniveau fra 1988 til 1989.

Finanslovforslaget for 1989 følger disse retningslinjer, og de økonomiske aftaler, der er indgået med Kommunernes Landsforening og Amsrådsforeningen, sikrer, at dette også vil blive tilfældet i kommunerne.

Med en fornyet vækst i dansk økonomi indebærer disse budgetpolitiske retningslinjer, at det offentlige udgiftstryk vil være faldende fra 1988 til 1989.

Et uændret skattetryk og et faldende udgiftstryk giver grundlag for et stigende offentligt budgetoverskud.

Hermed yder den offentlige sektor et vigtigt bidrag til at forøge den samlede opsparing i samfundet.

Overskud på finansloven

Forventningerne om stigende økonomisk aktivitet betyder, at statens indtægter fra skatter og afgifter m.v. – ved uændret skattetryk – stiger med godt 22 mia. kr. fra 1988 til 1989.

Det udgiftspolitiske måltal for 1989 er fastsat til 208,5 mia. kr., svarende til udgiftsniveauet i 1988 reguleret for pris- og lønstigninger m.v.

Pris- og lønreguleringen af udgifterne fra 1988 til 1989 er opgjort til ca. 11 mia. kr. Når dette sammenholdes med den forventede stigning i indtægterne på ca. 22 mia. kr., fremkom-

mer en forbedring af DAU-saldoen med ca. 11 mia. kr., således at et underskud på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet på godt 3 mia. kr. i 1988 vendes til et overskud på 7,8 mia. kr. i 1989.

Faldende statsgæld

Budgetoverskuddet betyder, at statsgælden nu viser en klart faldende profil. Det samme gælder renterne af statsgælden. Mens statsgælden i 1986 udgjorde ca. 63 pct. af BNP, forventes gældens andel af nationalproduktet i 1989 at falde til ca. 54 pct. Det er stadig væk alt for meget, men det viser, at den økonomiske udvikling er på rette spor.

De fleste OECD-lande har budgetunderskud

En af de vigtige forudsætninger for denne gunstige udvikling er, at vi i Danmark har ført en mere konsekvent udgiftspolitik, end tilfældet har været i de fleste andre OECD-lande.

Med de offentlige budgetter for 1989 markerer Danmark sig som et af de få lande inden for OECD-området, som har overskud på de offentlige finanser, mens hovedparten af OECD-landene kæmper med betydelige budgetunderskud.

Mens Danmark i 1982 forholdsvis havde et af de største budgetunderskud inden for OECD-området, har vi hurtigere og mere effektivt end andre OECD-lande bragt underskuddet ud af verden, jf. bl.a. den netop offentliggjorte OECD-rapport om dansk økonomi.

Tilbageblik på udgiftspolitikken

Gennem 70'erne og begyndelsen af 80'erne steg de offentlige udgifter med 3–4 pct. om året. Siden 1982 har nulvækst været målsætningen for den offentlige udgiftspolitik.

Betragtes perioden fra 1982 til 1988, må det erkendes, at det ikke er lykkedes at holde fuldstændig nulvækst i de offentlige udgifter. Især i 1987 og 1988 har der været tale om en vis vækst i udgifterne. Baggrunden er især, at kommuner og amter ikke har levet op til nulvækstmålsætningen. Finanslovaftalen for 1988 indebar ligeledes, at nulvæksten ikke fuldt ud lod sig realisere på statens område.

For perioden fra 1982 til 1988 under ét er der dog tale om en udgiftsudvikling, som ligger tæt på nulvækst – og dermed et markant brud med den udvikling, som kendetegnede årene før 1982.

[Finansministeren]

Nulvækst kræver besparelser

For 1989 er statens udgiftspolitiske målsætning fastlagt således, at udgiftsniveauet er uændret i forhold til 1988. Fra 1988 til 1989 er der en kraftig underliggende udgiftsvækst. Der er en række årsager hertil.

Tidligere års reformer er i en række tilfælde gennemført på en sådan måde, at udgiftskonsekvenserne gradvis optrappes over nogle år. Det er f.eks. tilfældet med den gradvise afhjælpning af samspilsproblemerne, forbedringen af studentestøtten, afviklingen af samordningsfradraget for tjenestemændenes ægtefæller, den gradvise indkøring af delpensionsordningen, optrapningen af niveauet for ulandsbistanden samt gennemførelsen af den dynamiske erhvervspolitik.

Hertil kommer, at arbejdstidsforkortelsen i 1988 samt aftalen om finansloven for 1988 begge slår igennem med helårsvirkning i 1989.

Endvidere er der tale om væsentlige merudgifter som følge af den demografiske udvikling, fordi der bliver flere alderspensionister, flere tjenestemandspensionister og flere flytninge.

Alt i alt aftegner der sig et underliggende udgiftspres fra 1988 til 1989, som nødvendiggør budgetforbedringer på ca. 11 mia. kr. for at holde uændret udgiftsniveau i 1989.

Selv om der hvert år konstateres et betydeligt underliggende udgiftspres, kræves der i 1989 større budgetforbedringer end sædvanligt for at fastholde nulvæksten. Den udgiftspolitiske målsætning for 1989 er fastlagt som uændret udgiftsniveau i forhold til 1988. Fra 1989 til 1990 sigtes mod en reduktion af det udgiftspolitiske måltal fra 208,5 mia. kr. til 206,0 mia. kr.

Budgetforbedringer på 11 mia. kr.

For at fastholde uændret udgiftsniveau i 1989 indeholder finanslovsforslaget som nævnt budgetforbedringer på ca. 11 mia. kr. Budgetforbedringerne, der fordeler sig på en lang række konkrete initiativer, kan opdeles i følgende hovedgrupper:

En gruppe forslag sigter mod at effektivisere det offentlige service- og forvaltningsapparat.

Andre budgetforbedringer opnås ved at begrænse de offentlige kontantydelse - især på områder, hvor der har været konstateret en stærk vækst.

Forskellige former for brugerbetaling udgør en tredje gruppe af budgetforbedringer.

Endvidere forventes salg af statsaktiver at bidrage til budgetforbedringerne.

Langt hovedparten af de nødvendige budgetforbedringer er på finanslovsforslaget udmøntet i konkrete forslag. Godt 2 mia. kr. er opført på budgetreguleringskonti som endnu uspecificerede budgetforbedringer.

Regeringen er naturligvis indstillet på at drøfte de enkelte forslag med Folketingets partier, men det er regeringens klare opfattelse, at der ikke er grundlag for at reducere det samlede omfang af budgetforbedringerne, da det er forudsætningen for at kunne fastholde uændret udgiftsniveau og uændret skattetryk i 1989.

Perspektivet for de kommende år

For finansåret 1990 sigter regeringen som nævnt mod et udgiftspolitisk måltal på 206 mia. kr., svarende til en reduktion på 2,5 mia. kr. i forhold til 1989. For de følgende år er det regeringens udgiftspolitiske mål at sikre årlige fald i udgiftstrykket. Det er forudsætningen for, at der hurtigt bliver mulighed for at genskabe og forstærke den økonomiske dynamik.

Også de langsigtede perspektiver nødvendiggør en stram udgiftspolitik. Vi er på vej ind i en periode, hvor tilgangen til arbejdsstyrken reduceres kraftigt. Fortsætter vi med at udvide den offentlige sektor, vil den komme til at beslaglægge en alt for stor del af samfundets samlede produktionskapacitet og arbejdsstyrke.

Finanslovsforslaget for 1989 indebærer en reduktion af statens personale med godt 2.000 årsværk i forhold til 1988. Det er regeringens hensigt at iværksætte en omfattende kampagne for afbureaukratisering i hele den offentlige sektor.

På de enkelte ministerområder forudsættes udarbejdet 4-års-planer for, hvorledes personaleforbruget årligt kan reduceres. I den forbindelse vil det blive undersøgt, om arbejdsdelingen mellem departementer og styrelser fortsat er hensigtsmæssig. Regeringen vil endvidere igangsætte en undersøgelse af, om opgavefordelingen og finansieringen af opgaverne mellem stat, amter og kommuner fortsat er hensigtsmæssig.

Afslutning

Finanslovsforslaget for 1989 stiller store krav til samarbejde blandt Folketingets partier. Vi står ved en korsvej, hvor løsningen af dansk økonomi på mange felter er i god gænge. Den udvikling skal føres til ende.

[Finansministeren]

De senere års erfaringer viser, at det *kan* nytte. Men vi må ikke begå den sædvanlige fejl at stoppe op på halvvejen. Det er derfor nødvendigt, at ansvarsbevidste partier står sammen om Folketingets del af opgaven. På samme måde er det nødvendigt, at kommuner og amter nøje efterlever de indgåede aftaler. Og sidst, men ikke mindst, hviler der et stort ansvar på arbejdsmarkedets parter. Opgavens løsning kræver positiv medvirken fra mange sider.

Finanslovforslaget for 1989 er udtryk for, at

regeringen er parat til at løfte sin del af ansvaret.

Jeg indbyder Folketingets partier til et samarbejde herom.

Udvalgshenvisning:

Med skrivelse af 31. august 1987 henviste Folketingets formand herefter i henhold til forretningsordenens § 10, stk. 2, det af finansministeren fremsatte forslag til finanslov for finansåret 1989 til Finansudvalget.